

www.ketab.ir

موسیقی
کامیار

در پر توفیق آن کریم

مؤسسه فرهنگی بیان هدایت نور

گام‌های موفقیت (در پرتو قرآن کریم)
محمدعلی انصاری

چاپ پنجم: ۱۳۹۲

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۱۰ تومان

سرشناسه: انصاری، محمدعلی، ۱۳۳۳

عنوان و نام پدیدآور: گام‌های موفقیت (در پرتو قرآن کریم)، محمدعلی انصاری

مشخصات نشر: مشهد، انتشارات بیان هدایت نور، ۱۳۹۲

مشخصات ظاهری: ص ۲۷۵

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۴۷۲-۶۱-۵

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: نمایه و کتابنامه، ص ۳۴۱ تا ۳۷۵

موضوع: موفقیت در قرآن، موفقیت، جنبه‌های مذهبی، اسلام

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۲ ۸ الف ۸۳۵ م/۱۰۴ BP

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۱۵۹

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۳۱۳۳۷۱۵

چاپ: زیرجد

اینگراف: گویا اسکنر

دفتر مرکزی: مشهد، بلوار شهید دستغیب، فرهاد ۲۲

تلفن: ۰۵۱۱-۸۹۰۴۵۰۱

حق چاپ محفوظ است.

فهرست

۱۳		بیشگفتار
۱۵		گام اول: فکر
۱۷		۱.۱. تعریف فکر
۲۱		۲.۱. جایگاه تفکر در روایات
۲۷		۳.۱. آسیب‌های فقدان تفکر
۲۹		۴.۱. تفاوت معنایی واژگان «تفکر» و «تدبّر» و «تعقل»
۳۰		۵.۱. فکر در پرتو آیات قرآن
۳۰		۱.۵.۱. فکر؛ عامل تمایز انسان
۳۲		۲.۵.۱. حوزه تفکر
۳۲		۱.۲.۵.۱. پدیده نفس
۳۶		۲.۲.۵.۱. حقایق کلی وجود و هستی
۳۸		۳.۲.۵.۱. آفاق و طبیعت
۴۲		۴.۲.۵.۱. تاریخ بشر و تمدن‌ها
۴۳		۵.۲.۵.۱. حوزه شریعت
۴۷		۳.۵.۱. نتایج تفکر
۴۷		۱.۳.۵.۱. توحید
۴۸		۲.۳.۵.۱. شناخت وحی و آیات الهی
۵۰		۳.۳.۵.۱. رغبت به عبادت و علم
۵۱		۴.۳.۵.۱. شناخت راه‌های زندگی و انتخاب احسن

- ۵۲ ۵.۳.۵.۱ مردم‌شناسی
- ۵۳ ۶.۳.۵.۱ رسیدن به حکمت
- ۵۴ ۴.۵.۱ فکر منفی
- ۵۹ گام دوم: ذکر
- ۶۰ ۱.۲. واژه‌کاوی «ذکر»
- ۶۱ ۲.۲. ذکر در پرتو آیات قرآن
- ۶۳ ۱.۲.۲ اهمیت ذکر
- ۶۶ ۲.۲.۲ ارتباط دوسویه در ذکر
- ۶۹ ۳.۲.۲ فراوانی و فزونی ذکر
- ۷۲ ۴.۲.۲ آثار ذکر
- ۷۲ ۱.۱.۲.۲ شوریده‌جالی
- ۷۳ ۲.۴.۲.۲ گریز از شیطان
- ۷۶ ۳.۴.۲.۲ قرار دل
- ۸۱ ۵.۲.۲ اقسام ذکر
- ۸۳ ۶.۲.۲ احوال چهارگانه ذکر
- ۸۷ ۷.۲.۲ انتقال از ذکر به تذکر
- ۸۷ ۸.۲.۲ محرومیت از ذکر
- ۹۱ گام سوم: شکر
- ۹۲ ۱.۳. تعریف شکر
- ۹۴ ۲.۳. تحریف شکر
- ۹۷ ۳.۳. جایگاه شکر در روایات
- ۱۰۱ ۴.۳. شکر در پرتو آیات قرآن
- ۱۰۱ ۱.۴.۳ جایگاه شکر
- ۱۰۱ ۱.۱.۴.۳ شکر؛ قلهٔ عبودیت
- ۱۰۳ ۲.۱.۴.۳ شکر؛ مقدمهٔ رضا

- ۱۰۴..... ۳.۱.۴.۳ شکر؛ فراتر از ذکر
- ۱۰۵..... ۴.۱.۴.۳ شکر؛ ثمره حکمت
- ۱۰۷..... ۵.۱.۴.۳ شکر؛ عامل رهایی از شیطان
- ۱۱۰..... ۲.۴.۳ فواید و نتایج شکر
- ۱۱۰..... ۱.۲.۴.۳ شکر؛ ورودی هدایت
- ۱۱۱..... ۲.۲.۴.۳ شکر؛ مصونیت از عذاب الهی
- ۱۱۳..... ۳.۲.۴.۳ شکر؛ عامل توفیق در ابتلاء
- ۱۱۶..... ۴.۱.۴.۳ شکر و فروزی نعمت
- ۱۲۰..... ۵.۲.۴.۳ شکر و بهره‌مندی مشروع و معقول
- ۱۲۱..... ۶.۲.۴.۳ شکر و تحصیل شناخت
- ۱۲۲..... ۳.۴.۳ انواع شکر
- ۱۳۱..... گام چهارم: علم
- ۱۳۱..... ۱.۴ تعریف علم
- ۱۳۳..... ۲.۴ نقش علم در آفرینش انسان
- ۱۳۶..... ۳.۴ ویژگی‌های علم
- ۱۳۷..... ۴.۴ علم شریعت و طبیعت
- ۱۴۷..... ۵.۴ جایگاه علم در روایات
- ۱۴۴..... ۶.۴ علم در پرتو آیات قرآن
- ۱۴۴..... ۱.۶.۴ ارزش علم و جایگاه آن
- ۱۴۵..... ۱.۱.۶.۴ علم؛ تحفه الهی
- ۱۴۷..... ۲.۱.۶.۴ پیوند علم و ادب
- ۱۴۸..... ۳.۱.۶.۴ علم؛ معیار بزرگی و رهبری
- ۱۵۰..... ۴.۱.۶.۴ علم؛ معیار تبعیت و پیروی
- ۱۵۳..... ۵.۱.۶.۴ پیوند علم و هدایت
- ۱۵۲..... ۶.۱.۶.۴ علم؛ معیار تفاضل میان انسان‌ها

- ۱۵۴..... ۲.۶.۴. فواید و نتایج علم
- ۱۵۴..... ۱.۲.۶.۴. علم؛ معیار تشخیص حقیقت
- ۱۵۵..... ۲.۲.۶.۴. علم؛ مایه تعقل
- ۱۵۶..... ۳.۲.۶.۴. علم؛ عامل قیام به قسط
- ۱۵۶..... ۴.۲.۶.۴. علم؛ زمینه‌ساز وحشیت و خودباختگی در برابر خدا ...
- ۱۵۷..... ۵.۲.۶.۴. علم؛ عامل تصرف در وجود ...
- ۱۵۸..... ۶.۲.۶.۴. علم؛ عامل منزلت بخشی اجتماعی ...
- ۱۵۹..... ۳.۶.۴. اقسام علم
- ۱۵۹..... ۱.۳.۶.۴. علم اکتسابی و حصولی
- ۱۶۰..... ۲.۳.۶.۴. علم موهبتی و حضوری
- ۱۶۲..... ۴.۶.۴. اقسام علم
- ۱۶۲..... ۱.۴.۶.۴. غرر
- ۱۶۳..... ۲.۴.۶.۴. خُرده علم
- ۱۶۴..... ۵.۶.۴. ادب علم آموزی
- ۱۶۹..... گام پنجم: محبت
- ۱۷۰..... ۱.۵. تعریف محبت
- ۱۷۳..... ۲.۵. جایگاه محبت در روایات
- ۱۷۶..... ۳.۵. انواع محبت
- ۱۷۶..... ۱.۳.۵. محبت التذادی
- ۱۷۷..... ۲.۳.۵. محبت انتفاعی
- ۱۷۷..... ۳.۳.۵. محبت حقیقی
- ۱۸۰..... ۴.۵. عشق و مفهوم آن
- ۱۸۲..... ۵.۵. مودّت و ویژگی‌های آن
- ۱۸۴..... ۶.۵. محبت در پرتو آیات قرآن
- ۱۸۴..... ۱.۶.۵. جایگاه و آثار محبت

۱۸۴	 ۱.۱.۶.۵ محبت؛ سنگ محک ایمان
۱۸۵	 ۲.۱.۶.۵ محبت؛ جان و روح ایمان
۱۸۷	 ۳.۱.۶.۵ محبت؛ معیار گزینش الهی
۱۹۲	 ۴.۱.۶.۵ محبت؛ فراتر از تبعیت
۱۹۴	 ۵.۱.۶.۵ محبت واقعی؛ اجر رسالت نبوی
۱۹۶	 ۶.۱.۶.۵ محبت؛ ثمره ایمان و عمل صالح
۱۹۶	 ۲.۶.۵ تقسیمات محبت
۱۹۷	 ۱.۱.۶.۵ انواع محبت حقیقی
۱۹۷	 ۱.۱.۲.۶.۵ محبت به خداوند
۱۹۸	 ۲.۱.۲.۶.۵ محبت به اولیای خدا
۱۹۹	 ۳.۱.۲.۶.۵ محبت به بندگان خدا
۲۰۳	 ۴.۱.۲.۶.۵ محبت به خلائق
۲۰۴	 ۲.۲.۶.۵ انواع محبت مجازی
۲۰۴	 ۱.۲.۲.۶.۵ محبت به غیر خداوند در عرض خداوند
۲۰۵	 ۲.۲.۲.۶.۵ محبت به دشمنان خدا
۲۰۸	 ۳.۲.۲.۶.۵ محبت به شهوات و هواهای نفسانی
۲۱۴	 ۴.۲.۲.۶.۵ محبت‌های التذادی
۲۱۶	 ۳.۶.۵ راه‌های جذب محبت
۲۱۶	 ۱.۳.۶.۵ طهارت
۲۱۷	 ۲.۳.۶.۵ تقوا
۲۱۷	 ۳.۳.۶.۵ مجاهده و تلاش و کوشش
۲۱۸	 ۴.۳.۶.۵ احسان
۲۱۸	 ۵.۳.۶.۵ قسط
۲۱۹	 ۶.۳.۶.۵ صبر
۲۱۹	 ۷.۳.۶.۵ توکل

۲۲۳	گام ششم: صبر
۲۲۴	۱.۶. تعریف صبر
۲۲۶	۲.۶. جایگاه صبر در روایات
۲۲۸	۳.۶. دیدگاه‌های متفاوت دربارهٔ صبر
۲۲۹	۴.۶. پیدایش صبر
۲۳۰	۵.۶. حوزه‌های صبر
۲۳۴	۶.۶. نگاه دیگر به صبر
۲۳۶	۷.۶. صبر در پرتو آیات قرآن
۲۳۶	۱.۷.۶. جایگاه صبر
۲۳۷	۱.۱.۷.۶. صبر؛ راهکار تحصیل رضای حق
۲۳۸	۱.۲.۷.۶. صبر؛ عامل جهت‌گیری الهی
۲۴۰	۳.۱.۷.۶. صبر؛ سنت مطلوب پیامبران
۲۴۱	۴.۱.۷.۶. صبر؛ عامل برودارفت از خسران
۲۴۲	۵.۱.۷.۶. صبر؛ مقدمهٔ پیروزی
۲۴۵	۶.۱.۷.۶. صبر؛ عامل تأمین اجور حساب
۲۴۷	۲.۷.۶. انواع صبر
۲۴۷	۱.۲.۷.۶. صبر شخصی
۲۴۸	۲.۲.۷.۶. صبر اجتماعی
۲۴۹	۳.۲.۷.۶. صبر بر گفتار
۲۵۰	۴.۲.۷.۶. صبر بر رفتار
۲۵۱	۵.۲.۷.۶. صبر بر مکاره و ناخوشی‌ها
۲۵۲	۶.۲.۷.۶. صبر جمیل
۲۵۳	۳.۷.۶. مفاهیم آمیخته با صبر
۲۵۴	۱.۳.۷.۶. صبر و تقوا
۲۵۴	۲.۳.۷.۶. صبر و صدق

۳۳۷.۶	صبر و عزم	۲۵۵
۴.۳۷.۶	صبر و عبادت	۲۵۶
گام هفتم: توکل		
۱.۷	تعریف توکل	۲۶۲
۲.۷	جایگاه توکل در روایات	۲۶۴
۳.۷	مبانی توکل	۲۶۶
۴.۷	رویکردهای توکل	۲۷۷
۵.۷	توکل در پرتو آیات قرآن	۲۷۸
۱.۵.۷	جایگاه ارزش توکل	۲۷۸
۱.۱.۵.۷	توکل؛ ناصحین ثمره توحید	۲۷۸
۲.۱.۵.۷	توکل؛ رکن ایمان	۲۸۰
۳.۱.۵.۷	توکل؛ شکر همایت	۲۸۰
۴.۱.۵.۷	توکل؛ عامل اتصال به قدرت لایزال	۲۸۲
۵.۱.۵.۷	توکل؛ شرط بلوغ و کفایت	۲۸۵
۶.۱.۵.۷	توکل؛ دست آویز پایدار	۲۸۷
۲.۵.۷	آثار توکل	۲۹۱
۱.۲.۵.۷	شجاعت و آزادگی	۲۹۱
۲.۲.۵.۷	جهت بخشیدن به تلاش ها	۲۹۴
۳.۲.۵.۷	خروج از اسباب زدگی	۲۹۷
۴.۲.۵.۷	تقدّم وظیفه بر نتیجه	۳۰۰
۵.۲.۵.۷	فعلیت بخشیدن به اراده	۳۰۱
۶.۲.۵.۷	سلامت و مصونیت بخشیدن	۳۰۳
گام هشتم: رضا		
۱.۸	تعریف رضا	۳۰۸
۲.۸	جایگاه رضا در روایات	۳۱۰

۳۱۲		۳۸. تحلیل حقیقت رضا
۳۱۶		۴۸. رضا در پرتو آیات قرآن
۳۱۷		۱.۴۸. ارزش و جایگاه رضا
۳۱۷		۱.۱.۴۸. رضا؛ بهای جان و مال
۳۲۰		۲.۱.۴۸. رضا؛ فراتر از بهشت
۳۲۱		۳.۱.۴۸. رضا؛ امان از سقوط
۳۲۲		۴.۱.۴۸. رضا؛ آن سوی فضل و رحمت
۳۲۳		۵.۱.۴۸. رضا؛ مقام اکبر
۳۲۴		۶.۱.۴۸. رضا؛ آخرین مرز حضور
۳۲۷		۲.۴۸. آثار رضا
۳۲۷		۱.۱.۴۸. موفقیت در وظایف
۳۲۹		۲.۲.۴۸. پیوند شکر و رضا
۳۳۰		۳.۲.۴۸. آرامش و ثبات
۳۳۱		۴.۲.۴۸. رضا و مقام شفاعت
۳۳۲		۵.۲.۴۸. رضا؛ راهکار گریز از سوء
۳۳۳		۶.۲.۴۸. رضا و هدایت خاصه
۳۴۱		نمایه آیات
۳۵۵		نمایه روایات
۳۵۹		نمایه اشعار
۳۶۷		کتابنامه

پیشگفتار

از نیم سال دوم تحصیلی سال ۱۳۸۰ توفیقی دست داد تا هر هفته مباحث تفسیری را در دانشگاه فردوسی مشهد با عنوان «قرآن و دانشگاه» ارائه کنم. کار با پیشنهاد و پیگیری ریاست وقت دانشگاه آغاز شد، استمرار آن با مدیران بعدی بود و این سلسله مباحث تقریباً به شکل پیوسته تا حال همچنان پابرجاست و: «المنّة لله که در میکده باز است»!

البته چندسالی است که با توجه به حال و هوا و محیط دانشگاه و حضور همکاران و استادان معزز و دانشجویان مستعد و مشتاق و خصوصاً با انتقال جلسات به دانشکده مهندسی و سعی بلیغ دوست دانشمندم جناب آقای دکتر سیدحسین نوعی، ریاست محترم آن دانشکده، تصمیم بر آن شد که موضوعات مورد نیاز روز را در قالب تفسیر موضوعی، البته تا حدی متفاوت از روال معمول این نوع تفسیر،

از ساحت قرآن استخراج و تقدیم دارم.

اولین محصول این جلسات، مجموعه گفتارهایی در هشت بخش بود که با عنوان «گام‌های موفقیت در پرتو قرآن کریم» مطرح شد؛ سلسله مباحثی که از فکر آغاز شد* و در مقام رضا پایان پذیرفت. البته در این ترتیب و تقسیم، نظری بر آنچه نزد پیشینیان و صاحبان اصطلاح متداول است، نداشته‌ام؛ بلکه جهد تام کرده‌ام تا آنکه چیدمانی صرفاً براساس آیات و مباحث قرآن تدوین و عرضه شود.

به هر حال، به لطف خداوند مطالب به غایت، مقبول خاطر مخاطبان افتاد و پس از نشر صوتی و تصویری، توصیه فراوان دوستان، شوق نوشتار این مجموعه را برانگیخت. به همین دلیل، با دقت و تأمل و افزودن مطالبی، جامه کتابت بر قامت مقالات هشت‌گانه پوشیده شد. البته همچون همیشه دوستان پژوهش مؤسسه فرهنگی بیان هدایت نور، سهم عمده را در این راه بر عوش کشیدند که از تلاش ایشان امتنان وافر را دارم. امیدوارم به زودی دفترهای بعدی این محافل نیز مهیای نشر گردد و مقبول خاطر پژوهندگان و جویندگان معارف قرآنی واقع شود و درنهایت، همان باشد که:

خدایا چنان کن سرانجام کار

تو خشنود باشی و ما رستگار

مشهد مقدس

محمدعلی انصاری

بهار ۸۹